

Spašavanje dinarske
i jugoistočne alpske populacije
risa od izumiranja

Izvešće o provedenom ispitivanju stavova javnosti o risu i očuvanju risa u 2021. godini

Izveštaj izrađen u sklopu LIFE Lynx projekta (aktivnost D.4)

Autorica izvešća - Nera Fabijanić

Udruga Biom, 2022.

UVOD

U sklopu projekta »Preventing the extinction of the Dinaric-SE Alpine lynx population through reinforcement and long-term conservation« (LIFE Lynx, referenca LIFE16 NAT/SI/00063) tijekom svibnja i lipnja 2021. provedeno je ispitivanje stavova javnosti o risu i očuvanju risa na području Hrvatske (aktivnost D.4). Ista aktivnost se tijekom 2021. godine provela i na području Slovenije i Italije. U Hrvatskoj se ispitivanje provelo metodom CATI- telefonskim putem, putem nasumičnog odabira, na područjima rasprostranjenosti risa, u Ličko – senjskoj i Primorsko – goranskoj županiji. Manji dio ispitanika dodatno je anketiran putem Google forms formulara.

Ankete su rađene od strane Hendl – Agencije za istraživanje tržišta. Ispunjavane su telefonskim putem, a za popunjavanje ankete bilo je potrebno izdvojiti 5 do 10 minuta. Svi prikupljeni podaci su se unijeli u bazu i analizirali, a rezultati analize su sastavni dio ovog izvješaja. Osim telefonskim upitnikom, stavovi javnosti su se ispitali i online anketom, koje su bile objavljene na raznim društvenim mrežama i portalima tematski veznim uz područja Like i Gorskog kotara, s ciljem da budu dostupni i vidljivi lokalnoj zajednici.

Prikupljeni podaci pomoći će koordinatorima projekta da usmjere daljnje aktivnosti projekta ali i budućeg upravljanja risom. Prva ovakva anketa provedena je još 2008. godine i izuzetno nam je bitno njeno ponavljanje kako bismo bili svjesni trendova i noviteta u onome što i kako lokalno stanovništvo misli i s čime se svakodnevno suočava. Druga je provedena u skladu projektom 2019. godine koja je javno dostupna na web stranici projekta na sljedećem linku:

https://www.lifelynx.eu/wp-content/uploads/2017/12/Annex-17-Deliverable_A7-National-Report-Croatia.pdf.

METODE

Glavni alat za prikupljanje podataka o stavovima javnosti o risu i očuvanju risa bio je strukturirani upitnik. Upitnik je osmišljen na način da omogućava usporedbu podataka na temelju različitih društvenih specifičnosti kao što su područje obitavanja, spol, dob i sl. Također, upitnik je oblikovan na način da ga se može usporediti s dosad provedenim istraživanjima, kao što su upitnik o stavovima javnosti o risu u 2008. godine, te provedeno istraživanje u 2019. godini. Pitanja u upitniku su usklađena s upitnicima koji su provedeni u Sloveniji i Italiji.

Istraživanje je u većem uzorku provedeno CATI metodom telefonskim putem.

UZORAK I PODRUČJE ISTRAŽIVANJA

Ciljane skupine ovog ispitivanja su lovci, uzgajivači domaćih životinja i reprezentativni uzorak stanovništva s projektnog područja. Pitanja usmjerena na socio-demografsku pozadinu ispitanika su uključena kako bi nam pomogla odrediti povezanost ispitanika s drugim tipovima interesnih skupina kao što su okolišne udruge, rekreativci, ruralne i urbane skupine i sl.

Područja ispitivanja su unutar projektnog područja gdje možemo očekivati razlike u stavovima. Definirana su na temelju političkih i biogeografskih karakteristika (npr. državne granice, alpsko vs dinarsko područja i sl.), od strane LIFE Lynx projektnog tima, početkom provedbe projekta. Područja se sastoje od:

- Slovenija: 2 područja (alpsko i dinarsko područje rasprostranjenosti risa)
- Hrvatska: 2 područja (Gorski kotar i Lika)
- Italija: projektno područje

Ovaj izvještaj odnosi se isključivo na rezultate ispitivanja provedenog u Hrvatskoj. Za svaku državu bit će isporučen zaseban nacionalni izvještaj na nacionalnom jeziku te će se jednim izvještajem na engleskom jeziku obuhvatiti rezultati svih nacionalnih ispitivanja.

U sljedećoj tablici nalazi se popis naselja u Hrvatskoj gdje je provedena telefonska anketa.

ŽUPANIJA	GRAD/OPĆINA
Ličko-senjska	Gospić
Ličko-senjska	Otočac
Ličko-senjska	Senj
Ličko-senjska	Brinje
Ličko-senjska	Donji Lapac
Ličko-senjska	Karlobag
Ličko-senjska	Lovinac
Ličko-senjska	Perušić
Ličko-senjska	Plitvička Jezera
Ličko-senjska	Udbina
Ličko-senjska	Vrhovine
Primorsko-goranska	Čabar
Primorsko-goranska	Delnice
Primorsko-goranska	Kraljevica
Primorsko-goranska	Novi Vinodolski
Primorsko-goranska	Vrbovsko
Primorsko-goranska	Baška
Primorsko-goranska	Brod Moravice
Primorsko-goranska	Fužine
Primorsko-goranska	Jelenje
Primorsko-goranska	Klana
Primorsko-goranska	Lokve
Primorsko-goranska	Mrkopalj
Primorsko-goranska	Ravna Gora
Primorsko-goranska	Skrad
Primorsko-goranska	Vinodolska općina

Predio Like u Ličko – senjskoj županiji zastupljen je s 314 ispitanika, dok je u Gorskom kotaru u Primorsko – goranskoj županiji ukupno ispitano 333 osoba, ovaj (veći) dio ispitanika anketiran je telefonskim putem.

Dodatnim online ispitivanjem na društvenim mrežama putem Google forms formulara ispitano je ukupno 60 osoba. Od čega je na području Like ukupno 11 lovaca i 1 stočar, te na području Gorskog kotara 4 stočara, 13 lovaca i 1 nesvrstani stanovnik. Za analizu nije uzeto u obzir preostalih 30 ispitanika koji nisu bili iz željenog projektnog područja.

Što znači da je ukupno u predjelu Like u Ličko – senjskoj županiji anketirano 326 ispitanika, dok je u Gorskom kotaru u Primorsko – goranskoj županiji ukupno ispitano 351 osoba. Istraživanje je provedeno na ukupno 677 ispitanika u dvije županije.

UPITNIK

Za ovo ispitivanje LIFE Lynx projektni tim sastavio je jedan upitnik za sve ciljne skupine i sva područja. Upitnik se sastojao od 48 pitanja. Prvi dio upitnika sadržavao je 16 pitanja koja se odnose na stavove o risu, 15 pitanja (od 17. do 31.) o znanjima i vjerovanjima na temu risa, 5 pitanja (32.-36.) o mjerama upravljanja risom, 2 pitanja o vidljivosti projekta (37. i 38.) te je 10 pitanja (39. – 48.) namijenjeno sakupljanju osnovnih socio-demografskih podataka o ispitaniku.

Pitanjima u upitniku pokrivene su sljedeće teme:

- Stavovi prema risu.
- Znanje i vjerovanje
- Stavovi prema različitim opcijama u upravljanju risom.
- Vidljivost projekta.
- Demografski podaci o ispitaniku.

Na kraju ankete ispitanici su pozvani da napišu svoje dodatne komentare ako ih imaju. Svi upisani komentari predstavljeni su u rezultatima.

LIFE
Lynx

Prvih nekoliko pitanja odnose se na vaše stavove o risu općenito. Molimo Vas da odaberete jedan odgovor po pitanju koji najbolje opisuje vaše stavove i mišljenja.

1. Kako biste opisali vaš stav prema risu.

- a) u potpunosti sam protiv
b) protiv
c) niti za, niti protiv
d) umjereno / uglavnom za
e) u potpunosti za

2. Što mislite kako izgleda ris? Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje.

	U potpunosti	Uglavnom	Djelomično	Neutralno	Djelomično	Uglavnom	U potpunosti	
ružan	3	2	1	0	1	2	3	lijep
nezanimljiv	3	2	1	0	1	2	3	zanimljiv
opasan	3	2	1	0	1	2	3	bezopasan
štetan	3	2	1	0	1	2	3	koristan

Pitanje	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Neutralno /neznam	Slažem se	U potpunosti se slažem
3. Važno je sačuvati populaciju risa u Hrvatskoj za buduće generacije.	1	2	3	4	5
4. Nije važno sačuvati populaciju risa u Hrvatskoj zato što je ris prisutan u drugim dijelovima Europe.	1	2	3	4	5
5. Ris predstavlja simbol očuvane prirode.	1	2	3	4	5
6. Prisutnost risa u Hrvatskoj je korisna za turizam.	1	2	3	4	5
7. Bojao/la bi se ići u šumu u kojoj obitavaju risovi.	1	2	3	4	5
8. U područjima gdje risevi žive u obližnjim šumama, često napadaju ljude.	1	2	3	4	5
9. Bojim se da će mi povećana prisutnost risova prouzrokovati financijsku štetu.	1	2	3	4	5
10. Risovi nanose neprihvatljivu štetu na domaćim životinjama u Hrvatskoj.	1	2	3	4	5
11. U područjima gdje se ris pojavljuje u blizini pašnjaka u Hrvatskoj, domaće životinje su njihov glavni izvor hrane.	1	2	3	4	5
12. Prisutnost risova smanjuje vjerojatnost lovaca da love papkare.	1	2	3	4	5
13. Ris igra važnu ulogu u regulaciji broja srna.	1	2	3	4	5
14. Populacija risa u Hrvatskoj je na rubu izumiranja.	1	2	3	4	5
15. Populacija risa u Hrvatskoj je u dobrom stanju.					
16. Ilegalno ubijanje risova je opravdano.					

ZNANJE I VJEROVANJA

17. Kolika je prosječna masa odraslog mužjaka risa?

- a) do 10 kg. d) 30-39 kg.
 b) 11-19 kg. e) 40 kg i više
 c) 20-29 kg. f) nisam siguran/na

18. Dužina repa risa je:

- a) veća od polovice duljine njegova tijela c) kraća od četvrtine duljine njegova tijela
 b) Otprilike jednaka duljini njegova tijela d) nisam siguran/na

19. Glavninu prehrane risova u Hrvatskoj predstavljaju:

- a) divlja goveda kao što su srne, jeleni... d) domaće životinje
 b) manji sisavci poput miša, puha, voluharice... e) nisam siguran/na
 c) strvine

20. Ris je u prošlosti bio istrijebljen iz Hrvatske, a kasnije je ponovno uvezen.

- a) Da. b) Ne. c) Nisam siguran/na

21. Koji je pravni status risa u Hrvatskoj?

- a) zaštićena životinja c) nije regulirano
 b) divljač d) nisam siguran/na

22. Naknade za štete koje uzrokuju risovi nadoknađuje država.

- a) Da. b) Ne. c) Nisam siguran/na.

Pitanje	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Neutralno / neznam	Slažem se	U potpunosti se slažem
23. Parenje u srodstvu je glavni uzrok nedavnog pogoršanja stanja populacije risa.	1	2	3	4	5
24. Manjak hrane je glavni uzrok nedavnog pogoršanja stanja populacije risa.	1	2	3	4	5
25. Prekomjerni lov je glavni uzrok nedavnog pogoršanja stanja populacije risa.	1	2	3	4	5
26. Nezakonito ubijanje je glavni uzrok nedavnog pogoršanja stanja populacije risa.	1	2	3	4	5
27. Pastirski psi su učinkovita mjera za sprečavanje napada risova na stoku.	1	2	3	4	5
28. Električne ograde na pašnjacima su djelotvorna mjera za sprečavanje napada risa na stoku.	1	2	3	4	5

29. Uklanjanje risa je učinkovita mjera za sprečavanje šteta u poljoprivredi.	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

30. Odakle dobivate većinu informacija o risovima?

- a) Mediji
- b) Društvene mreže
- c) Web stranica projekta
- d) Događaji projekta
- e) ZOO- vrt
- f) Osobnom komunikacijom sa lovcima/šumarima/biolozima
- g) Drugo: _____

31. Koliko je vjerojatno da ris može napasti osobu?

- a) Niti malo vjerojatno.
- b) Nije vjerojatno.
- c) Nisam siguran/na.
- d) Vjerojatno.
- e) Vrlo vjerojatno.

MJERE UPRAVLJANJA

Pitanje	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Neutralno / neznam	Slažem se	U potpunosti se slažem
32. Broj risova u Hrvatskoj bi se trebao povećati.	1	2	3	4	5
33. Trenutno u Hrvatskoj ima premalo risova za lov.	1	2	3	4	5
34. Trebale bi postojati redovne kvote za izlov risova u Hrvatskoj.	1	2	3	4	5
35. Ris ne pripada našoj zemlji i treba ga istrijebiti.	1	2	3	4	5
36. Podupirem uvoz novih risova Hrvatsku kako bi se sačuvala populacija.	1	2	3	4	5

VIDLJIVOST PROJEKTA

37. Jeste li ikad čuli za LIFE Lynx projekt?

- a) Da. b) Ne. c) Nisam siguran/na.

38. Ako jeste, znate li o čemu se radi?

- a) Spašavanje populacije risa od izumiranja uvozom novih jedinki iz drugih zemalja.
 b) Suradnja sa susjednim zemljama na očuvanju risa.
 c) Suradnja s dionicima i lokalnim zajednicama.
 d) Osiguravanje znanstveno utemeljenih činjenica institucijama ovlaštenim za donošenje odluka.
 e) Snimanje dokumentarnog filma o risovima.
 f) Ostalo: _____

Posljednjih nekoliko pitanja odnosi se na vas i ona će nam pomoći da analiziramo rezultate i utvrdimo koliko je naš uzorak reprezentativan za cijelu populaciju. Molimo vas da odgovorite na sva pitanja.

39. Spol

- a) ženski b) muški

40. Dob: _____ godina

41. Poštanski broj vašeg mjesta prebivališta: _____

42. Obrazovanje:

- a) nezavršena osnovna škola c) srednja škola
 b) osnovna škola d) fakultet i više

43. Jeste li lovac?

- a) Da. b) Ne.

44. Ako posjedujete kućne ljubimce ili domaće životinje, koje od sljedećih vrsta posjedujete?

- a) ovca d) mačka
 b) koza e) drugo: _____
 c) govedo

45. Jeste li član ekološke nevladine organizacije?

- a) Da. b) Ne.

46. Ako jeste, koje? _____

47. U kojim od sljedećih područja ste profesionalno uključeni? Označite ono što se odnosi na vas.

- a) Zaštita prirode koja uključuje upravljanje zaštićenim područjima.
- b) Upravljanje populacijama divljači
- c) Upravljanje šumama
- d) Ništa od navedenog

48. Jeste li već sudjelovali u ovakvoj anketi o risu u 2019. godini?

- a) Da
- b) Ne
- c) Nisam siguran/na

Zahvaljujemo na vašoj suradnji!

Ako imate bilo kakvih dodatnih komentara u vezi s temom ili upitnikom, molimo vas da ih napišete ovdje:

Partneri projekta LIFE Lynx

Projekt sufinanciraju:

EURONATUR

REPUBLICA SLOVENIA
MINISTRY OF ENVIRONMENT
AND SPATIAL PLANNING

VLADA REPUBLIKE
HRVATSKE
Ured za udruge

FOND ZA ZAŠTITU OKOLIŠA
I ENERGETSKU UČINKOVITOST

Fotografija 1. Snimak zaslona Google formsa kojim je prikupljano online anketiranje ispitanika

REZULTATI

Tijekom ispitivanja ukupno je anektirano 677 ispitanika (351 s područja Gorskog kotara, 326 iz Like). Uspješnost anketiranja putem je veća nego prijašnjih godina jer je ispitivanje rađeno telefonskim putem. Dodatnim online ispitivanjem na društvenim mrežama putem Google forms formulara ispitano je ukupno još 60 osoba. Za analizu nije uzeto u obzir 30 ispitanika koji nisu bili iz željenog projektnog područja. Uzorak su činili većinom ispitanici koji su se izjasnili kao žene i to 62,19 % ispitanika.

Prosječna dob ispitanika u Gorskom kotaru bila je 64, i u Lici 59 godina. Time je prosječna dob ispitanika u Hrvatskoj 62 godine.

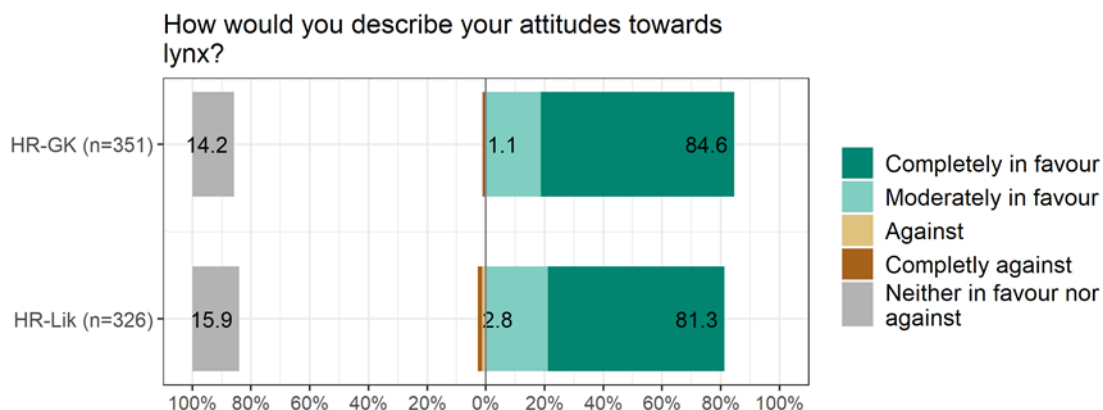
Podatci o stupnju obrazovanja za potrebe analize kategorizirani u četiri skupine: (1) nezavršena škola, (2) završena osnovna škola, (3) završena srednja škola i (4) završen fakultet i više. Većina ispitanika se izjasnila da ima završenu srednju školu (378 ispitanika) nešto manje ispitanika se izjasnilo za završenu fakultet (247). Lovci su zastupljeni ukupno u postotkom od 11,37% od ukupno ispitanika.

	CIJELO PODRUČJE
MUŠKARCI	256
ŽENE	421
LOVAC/KINJA	77
ZAVRŠENA OSNOVNA ŠKOLA	46
ZAVRŠENA SREDNJA ŠKOLA	378

ZAVRŠENA VIŠA ŠKOLA ILI FAKULTET I VIŠE	247
UZGAJIVAČ DOMAĆIH ŽIVOTINJA	37
JAVNOST	563
UKUPNO ANKETIRANO	677

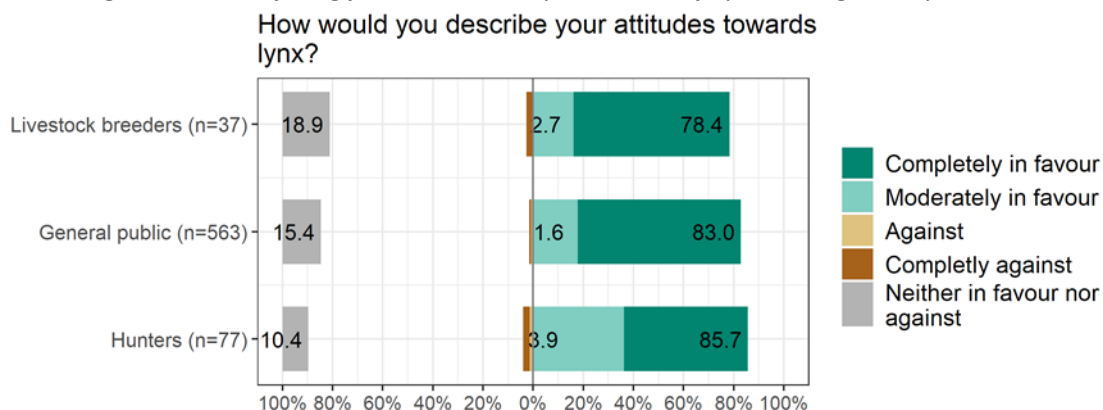
Odgovori pitanja o stavu prema risu prikazani su kao usporedba udjela u ukupnom broju odgovora između Like i Gorskog kotara. Rezultati su prikazani putem grafikona.

1.

Grafikon 1. Kako biste opisali vaš stav prema risu? Zeleno – u potpunosti sam za, Smeđe – u potpunosti sam protiv (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

Rezultat prikazan u grafikonu je usporedba po regijama u Hrvatskoj. Ispitanici su imali mogućnost izabrati odgovore od a) do e), gdje je -a) predstavljalo - u potpunosti sam protiv, a e)- u potpunosti za. Kao što se vidi u grafikonu u obje regije više od 80% ispitanika bilo je pozitivnog stava prema risu.

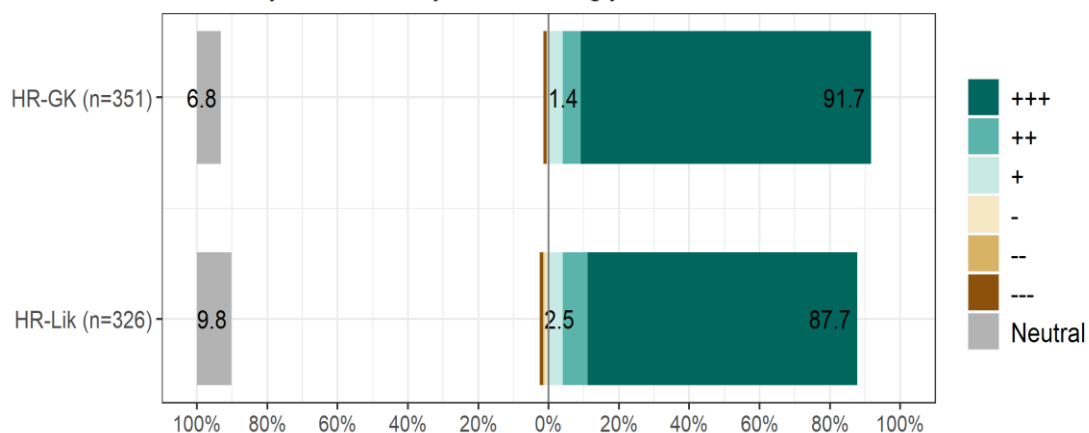

Grafikon 2. Kako biste opisali vaš stav prema risu? Zeleno – u potpunosti sam za, Smeđe – u potpunosti sam protiv (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n= 77)

Na isto pitanje o opisu svog stava prema risu, upravo lovci imaju najpozitivniji stav. Treba napomenuti da rezultati pokazuju trend manje podrške uzgajivača u odnosu na širu javnost, ali je postotak uzorka oba dionika mali, pa je za točnije rezultate anketu potrebno ponoviti na većem uzorku.

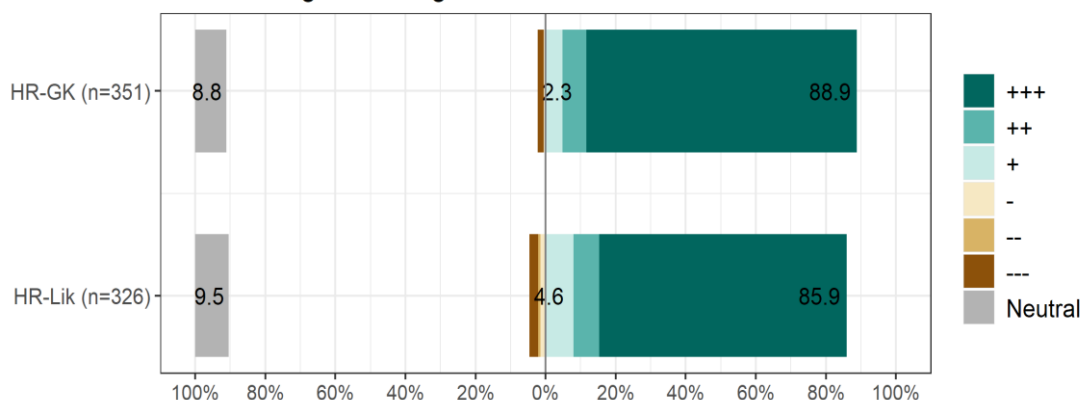
2.

What do you think the lynx is like? Ugly/Beautiful

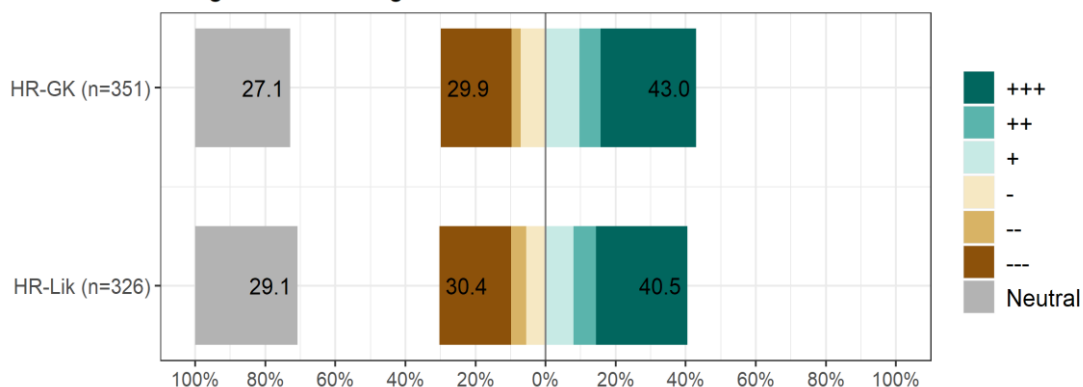
Grafikon 3. Što mislite kako izgleda ris? Ružno/Lijepo Molimo vas odaberite jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – lijep, Smeđe – ružan (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

Uninteresting/Interesting

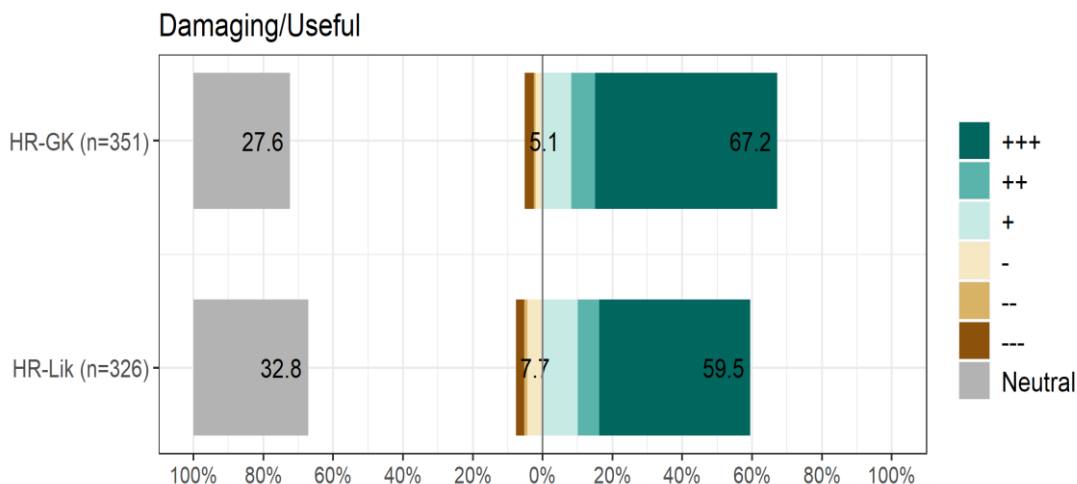

Grafikon 4. Što mislite kako izgleda ris? Nezanimljivo/Zanimljivo Molimo vas odaberite jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – zanimljiv, Smeđe – nezanimljiv (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

Dangerous/Not dangerous

Grafikon 5. Što mislite kako izgleda ris? Opasno/Bezopasno Molimo vas odaberite jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – bezopasan, Smeđe – opasan (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

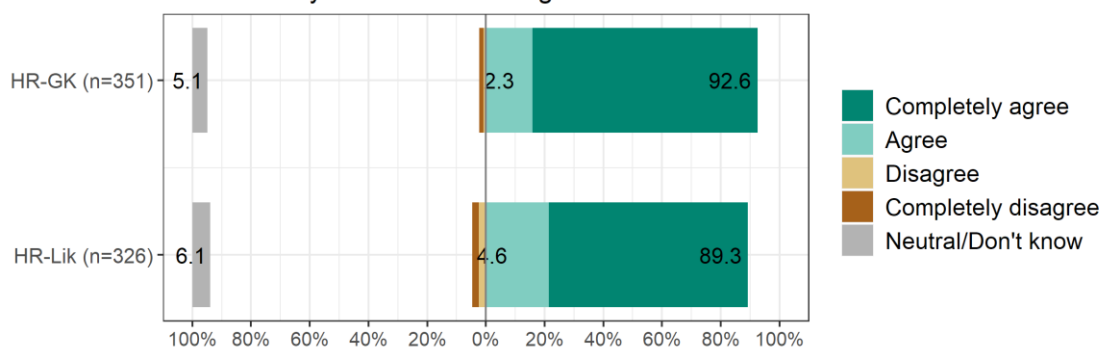
Grafikon 6. Što mislite kako izgleda ris? Štetan/Koristan Molimo vas odaberite jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – koristan, Smeđe – štetan (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

Izborom odgovora u nizu od -3 do 3, gdje je raspon u potpunosti pozitivno (izuzetno lijep, vrlo zanimljiv, u potpunosti bezopasan i vrlo koristan) do u potpunosti negativno (vrlo ružan, u potpunosti nezanimljiv, vrlo opasan i vrlo štetan) dao je gore prikazane rezultate. Ispitanici risa smatraju izuzetno lijepom i zanimljivom životinjom s postocima većim od 85%, no smatraju ga i opasnim u postotku preko 40% te korisnim preko 59% ispitanika.

U nizu izjavnih rečenica od 3. do 16. pitanja ispitanici su imali mogućnost izabrati koliko se s pojedinom rečenicom slažu tj. ne slažu. Rezultat je prikazan kao usporedba po regijama udjela izabrane razine slaganja za pojedinu rečenicu.

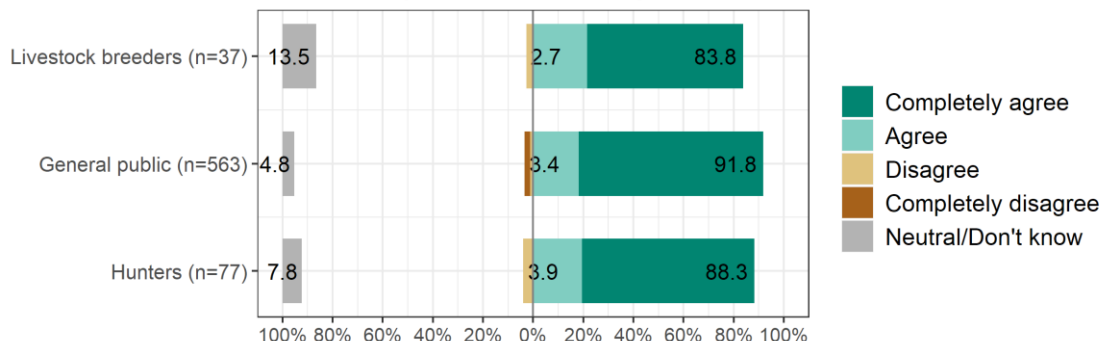
3.

It is important to maintain lynx in Slovenia/Italy/Croatia for future generations.

Grafikon 7. Važno je sačuvati populaciju risa u Hrvatskoj za buduće generacije. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

It is important to maintain lynx in Slovenia/Italy/Croatia for future generations.

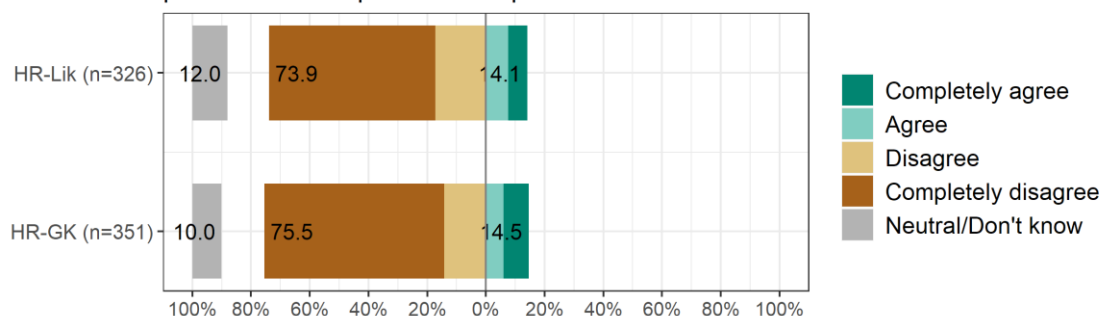

Grafikon 8. Važno je sačuvati populaciju risa u Hrvatskoj za buduće generacije. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n= 77)

Lika i Gorski kotar dijele pozitivno mišljenje i stav o važnosti očuvanja risa za buduće generacije. Najviše se s tom izjavom slaže opća javnost u postotku od 91,8%. Treba napomenuti da rezultati pokazuju trend nešto manje podrške uzgajivača u odnosu na širu javnost, ali je postotak uzorka oba dionika mali, pa je za točnije rezultate anketu potrebno ponoviti na većem uzorku.

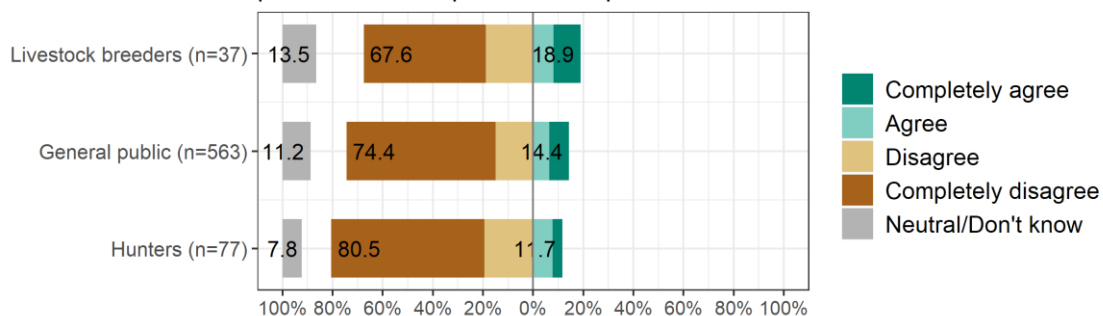
4.

It is not important to maintain lynx in Slovenia/Italy/Croatia because there are lynx present in other parts of Europe.

Grafikon 9. Nije važno sačuvati populaciju risa u Hrvatskoj zato što je ris prisutan u drugim dijelovima Europe. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

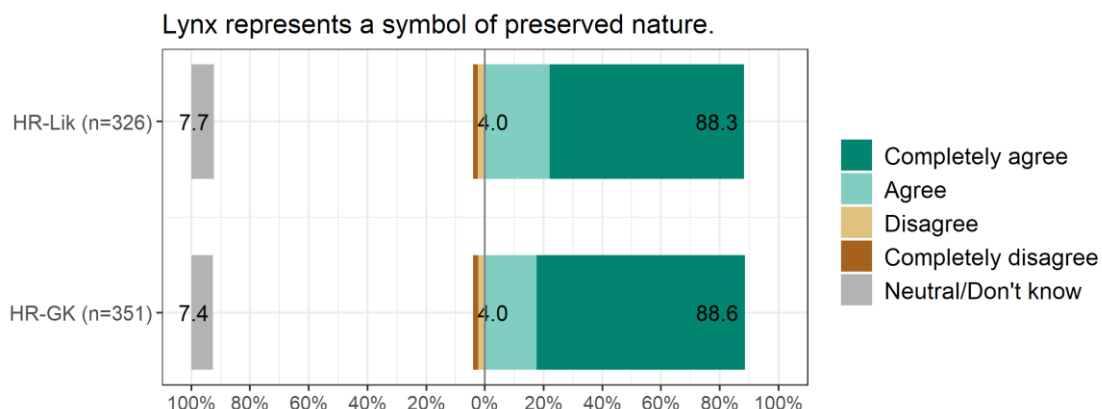
It is not important to maintain lynx in Slovenia/Italy/Croatia because there are lynx present in other parts of Europe.

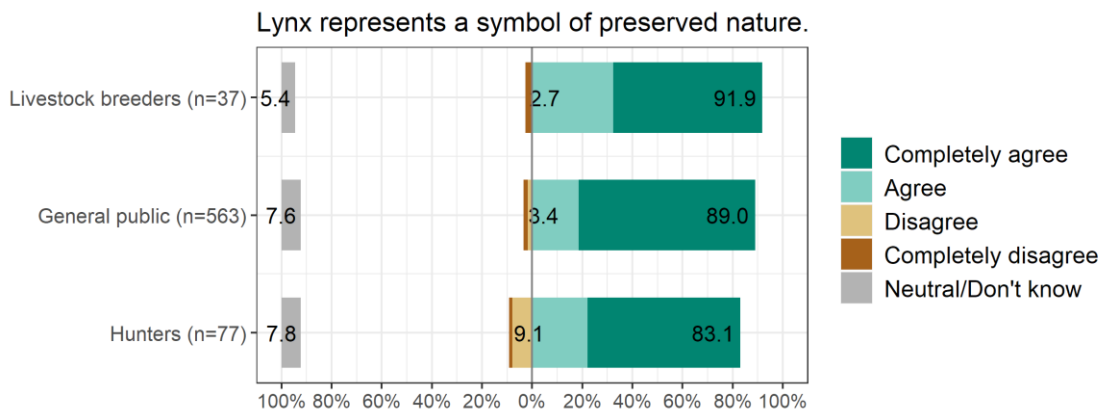
Grafikon 10. Nije važno sačuvati populaciju risa u Hrvatskoj zato što je ris prisutan u drugim dijelovima Europe. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n=77)

Zanimljivo je da se upravo lovci u najvećem postotku ne slažu s izjavom da nije važno sačuvati populaciju risa u Hrvatskoj, s čak 80,5 %, slijedi ih stav opće javnosti (74,4%) i uzgajivača domaćih životinja sa 67,6%.

5.

Grafikon 11. Ris predstavlja simbol očuvane prirode. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR-GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

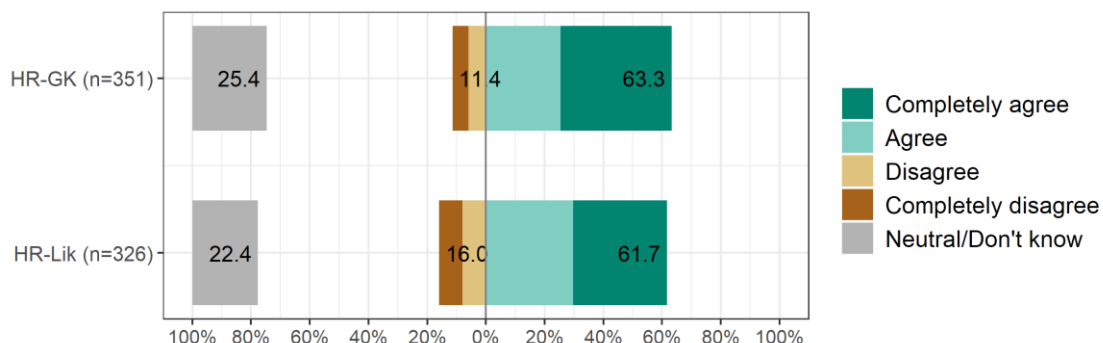

Grafikon 12. Ris predstavlja simbol očuvane prirode. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n=77)

Uzgajivači domaćih životinja s pozitivnim odgovorima u čak 91,9 % prednjače s ovim stavom o risu. Najmanje (83,1%) je lovaca koji risa smatraju simbolom očuvane prirode. Napominjemo da je dio uzorka oba dionika mali, pa je za točnije rezultate anketu potrebno ponoviti na većem uzorku.

6.

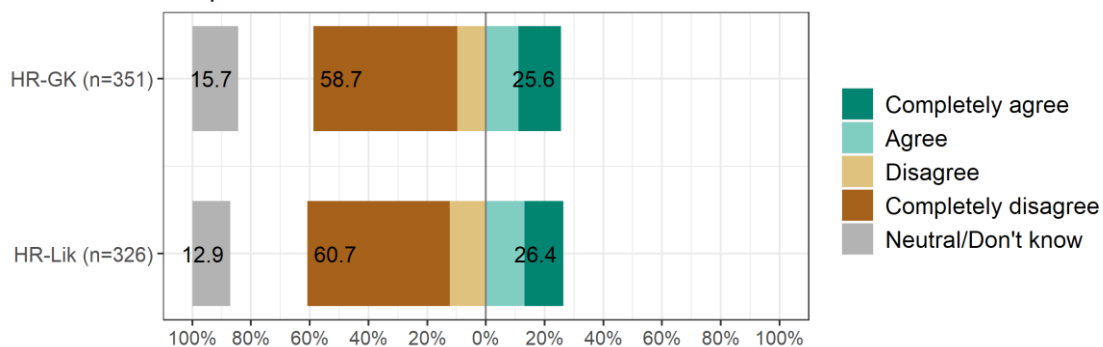
Presence of lynx in Slovenia/Italy/Croatia is beneficial for tourism.

Grafikon 13. Prisutnost risa u Hrvatskoj je korisna za turizam. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

7.

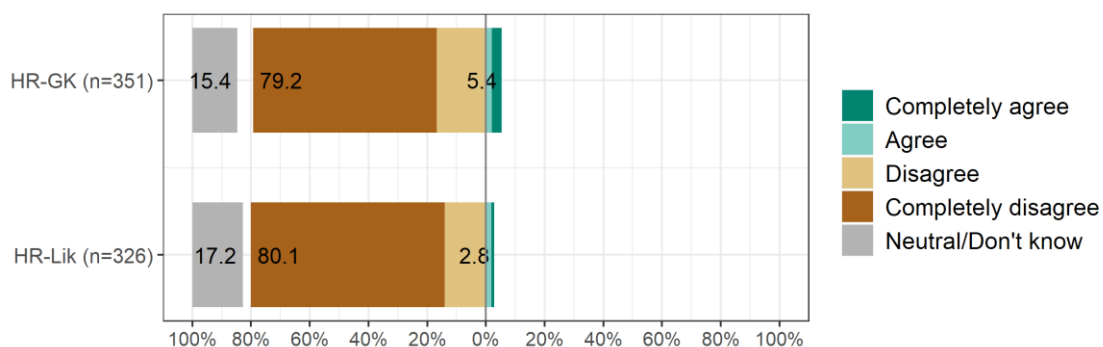
I would be afraid to go to the forest where lynx are present.

Grafikon 14. Bojao/la bi se ići u šumu u kojoj obitavaju risovi. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

8.

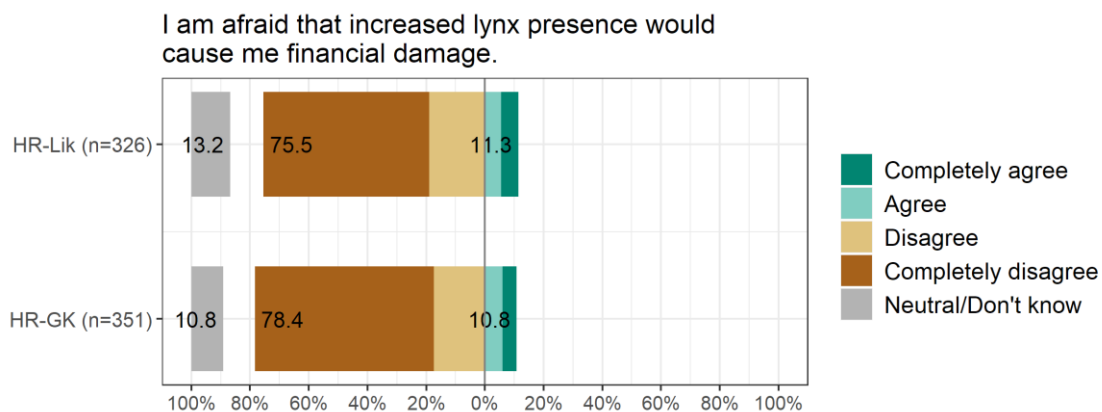
In areas where lynx live in nearby forests, they often attack humans.

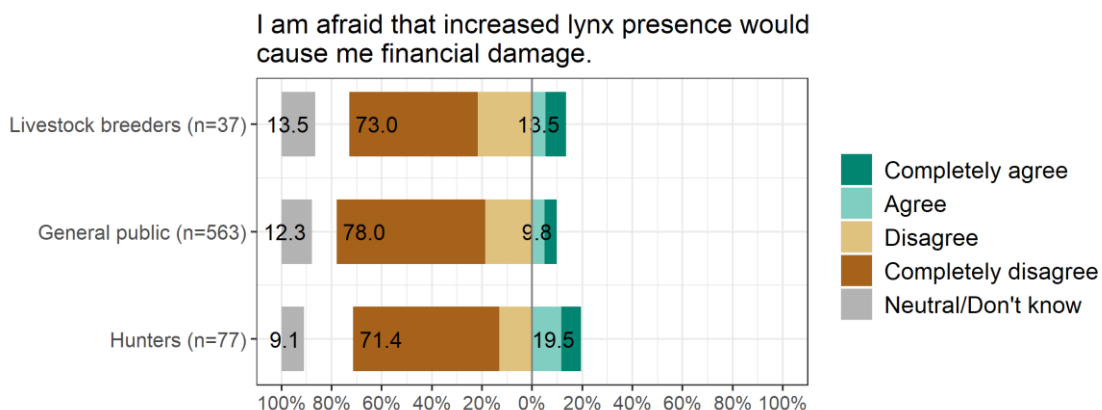
Grafikon 15. U područjima gdje risevi žive u obližnjim šumama, često napadaju ljude. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

Ispitanicima smo ponudili dvije izjave kroz koje smo procijenili njihov strah od risa: prva izjava "Bojao/la bi se ići u šumu u kojoj obitavaju risovi" (Grafikon 14), druga izjava "U područjima gdje risevi žive u obližnjim šumama, često napadaju ljude" Ispitanici sve tri skupine na području Hrvatske se uglavnom nisu složili s obje tvrdnje, što bi značilo da risa ne doživljavaju kao izravnu prijetnju čovjeku.

9.

Grafikon 16. Bojim se da će mi povećana prisutnost risova prouzrokovati financijsku štetu. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

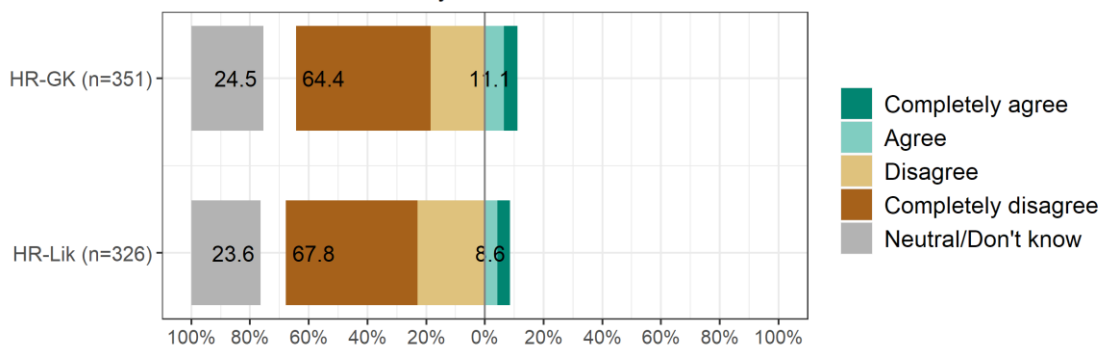

Grafikon 17. Bojim se da će mi povećana prisutnost risova prouzrokovati financijsku štetu. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n= 77)

Opća javnost se s najvećim postotkom ne slaže s izjavom u 9. pitanju, 78% se izjasnilo da ne strahuju od financijskih šteta koje bi ris mogao prouzročiti.

10.

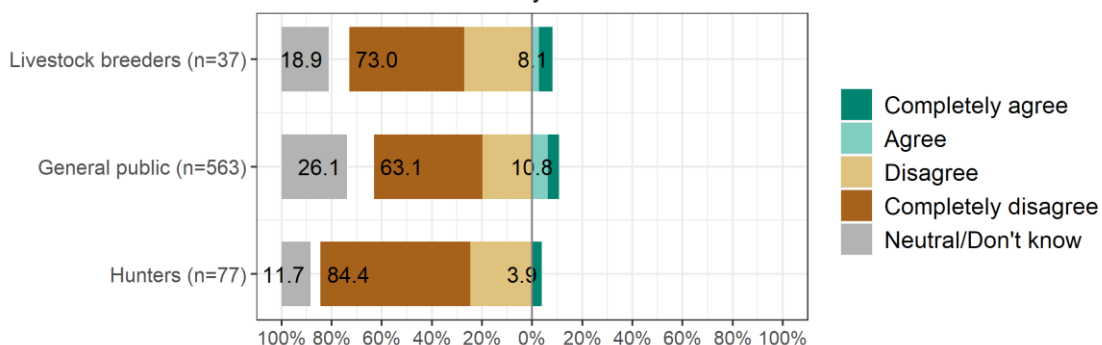
Lynx causes unacceptable damage to domestic animals in Slovenia/Italy/Croatia.

Grafikon 18. Risovi nanose neprihvatljivu štetu na domaćim životinjama u Hrvatskoj. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

Ispitanici na oba područja u Republici Hrvatskoj ne smatraju da ris čini neprihvatljivu štetu na domaćim životinjama, u postocima preko 60% se nisu složili s tom činjenicom.

Lynx causes unacceptable damage to domestic animals in Slovenia/Italy/Croatia.

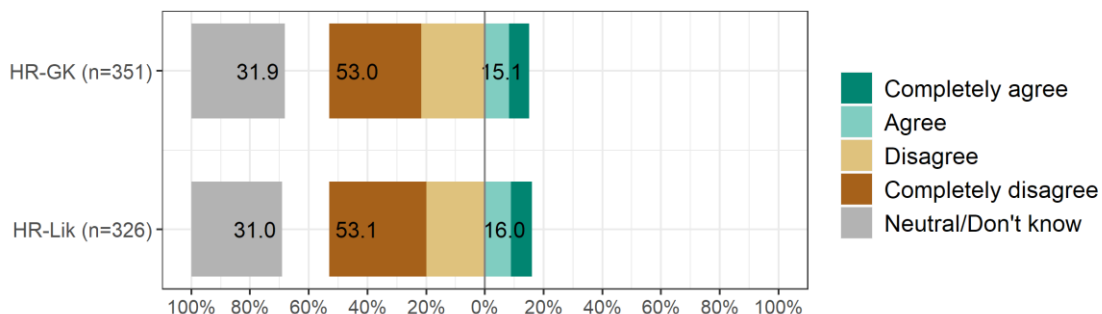

Grafikon 19. Risovi nanose neprihvatljivu štetu na domaćim životinjama u Hrvatskoj. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n= 77)

S izjavom da risovi nanose neprihvatljivu štetu na domaćim životinjama u Hrvatskoj se nije složilo 67,8% ispitanika s Ličkog područja, dok je nešto manji postotak 64,4% u Gorskom Kotaru. Lovci su se od ispitanih skupina najviše protive ovoj izjavi u postotku od 84,4%.

11.

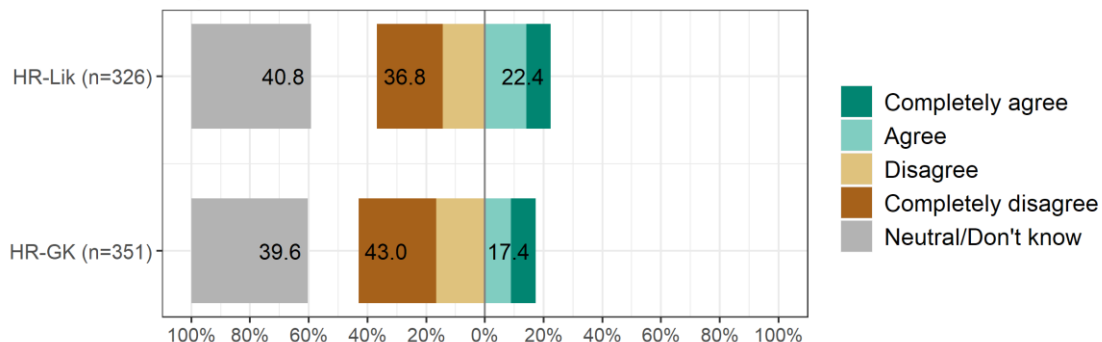
In areas where lynx occur near pastures in Slovenia/Italy/Croatia, domestic animals are their main food source.

Grafikon 20. U područjima gdje se ris pojavljuje u blizini pašnjaka u Hrvatskoj, domaće životinje su njihov glavni izvor hrane. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

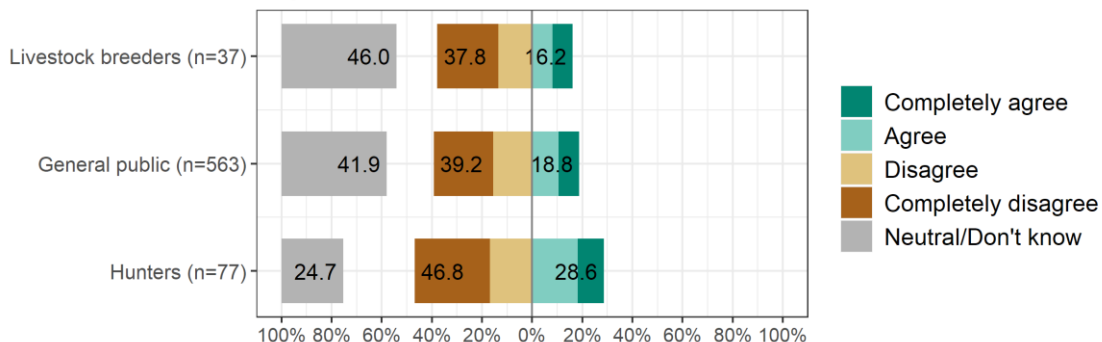
12.

Presence of lynx reduces opportunities to hunt ungulates.

Grafikon 21. Prisutnost risova smanjuje vjerojatnost lovaca da love papkare. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

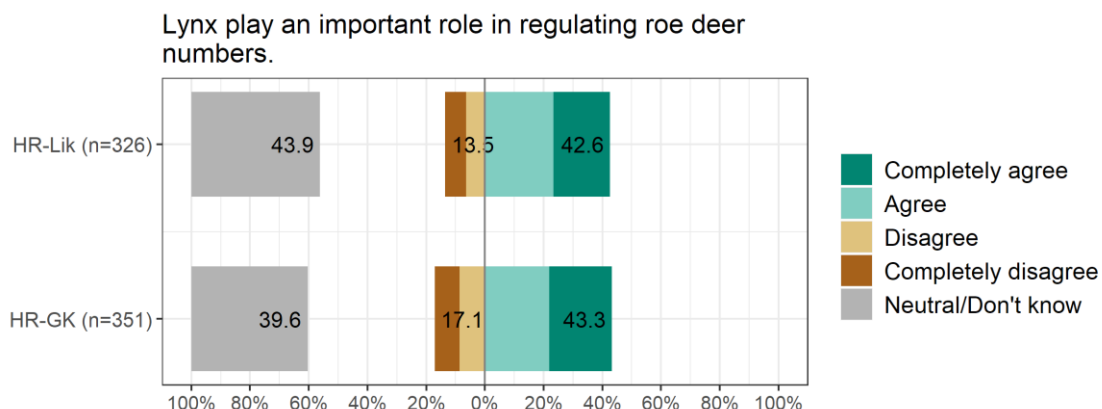
Presence of lynx reduces opportunities to hunt ungulates.

Grafikon 22. Prisutnost risova smanjuje vjerojatnost lovaca da love papkare. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n= 77)

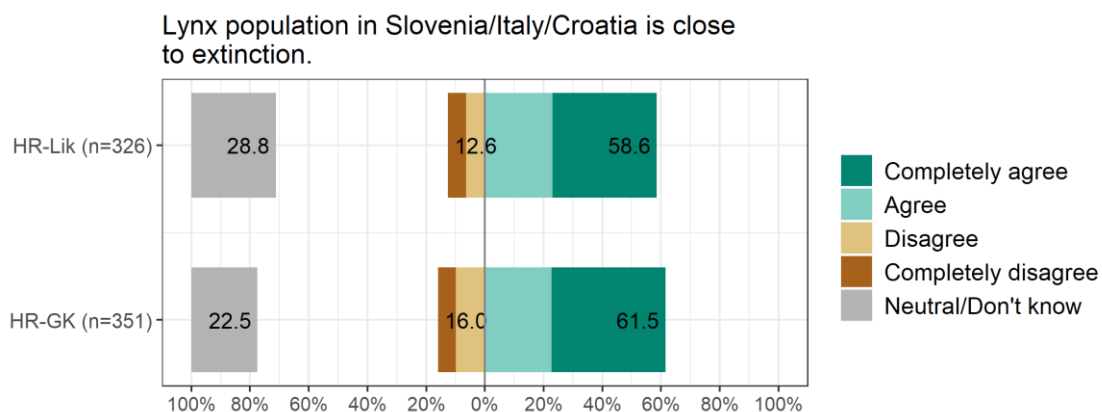
Ispitanici u Hrvatskoj ne smatraju da su glavni izvor prehrane risova domaće životinje (Grafikon 20). Suzdržani su ili se ne slažu s izjavom „Prisutnost risova smanjuje vjerojatnost lovaca da love papkare „ (Grafikon 21). Lovci risa ne smatraju konkurencijom i ne slažu se s izjavom da prisutnost risova smanjuje vjerojatnost lovaca da love papkare (Grafikon 22).

13.

Grafikon 23. Ris igra važnu ulogu u regulaciji broja srna. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

14.

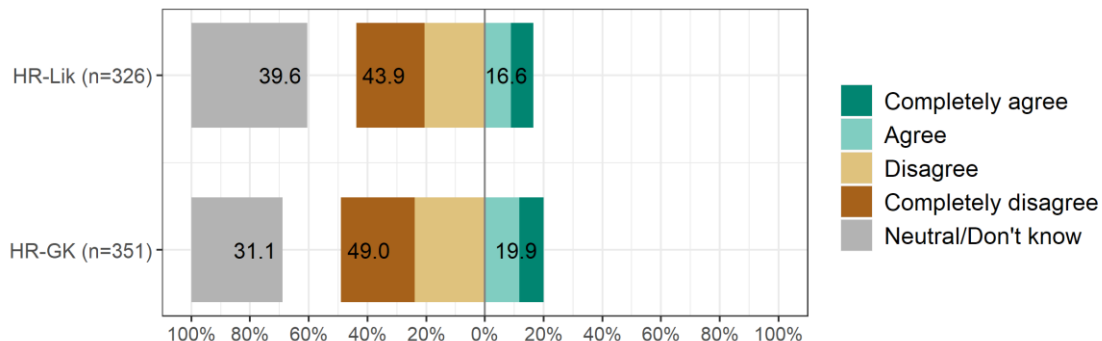

Grafikon 24. Populacija risa u Hrvatskoj je na rubu izumiranja. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

Mišljenje ispitanika o stanju populacije risa procijenjeno je tvrdnjama „Populacija risa u Hrvatskoj je u dobrom stanju" (Slika 25) i "Populacija risa u Hrvatskoj je na rubu izumiranja" (Slika 24). Ispitanici se ne slažu da je populacija risa u dobrom stanju, ali u svim skupinama dionika također se primjećuju veliki udjeli nesigurnosti u vezi s ovom tvrdnjom (Grafikon 26). Zanimljivo je da u oba područja preko 58% ispitanika smatra da je populacija risa u Hrvatskoj na rubu izumiranja.

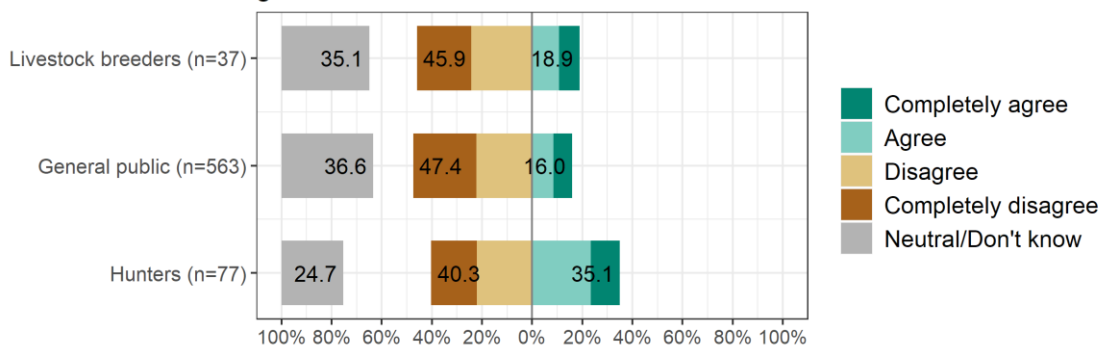
15.

Lynx population in Slovenia/Italy/Croatia is in good condition.

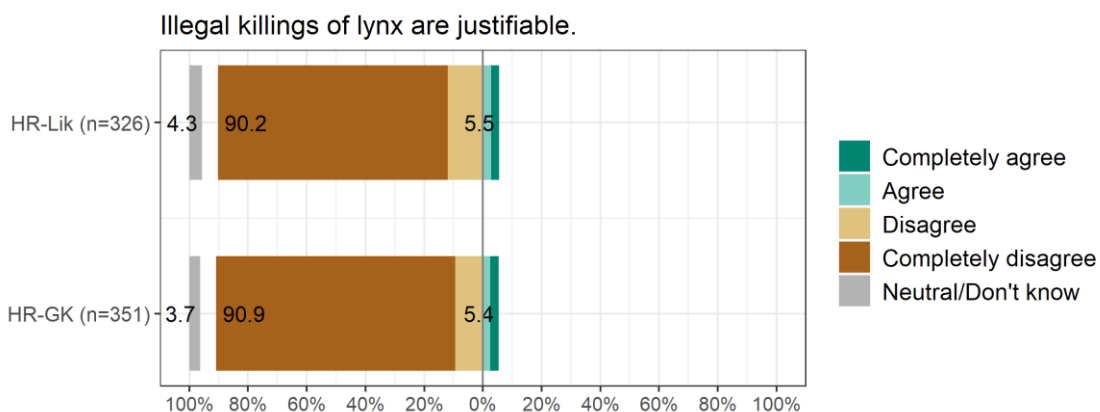
Grafikon 25. Populacija risa u Hrvatskoj je u dobrom stanju. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

Lynx population in Slovenia/Italy/Croatia is in good condition.

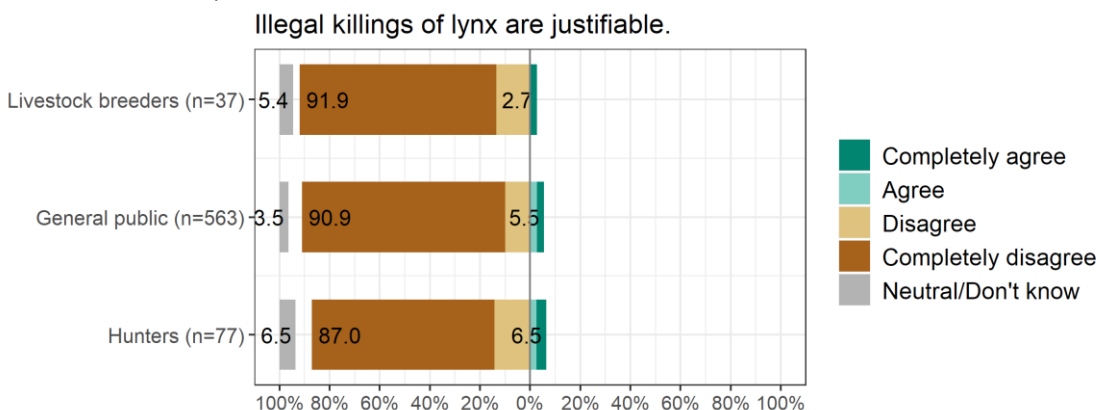

Grafikon 26. Populacija risa u Hrvatskoj je u dobrom stanju. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n= 77)

16.

Grafikon 27. Ilegalno ubijanje risova je opravdano. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

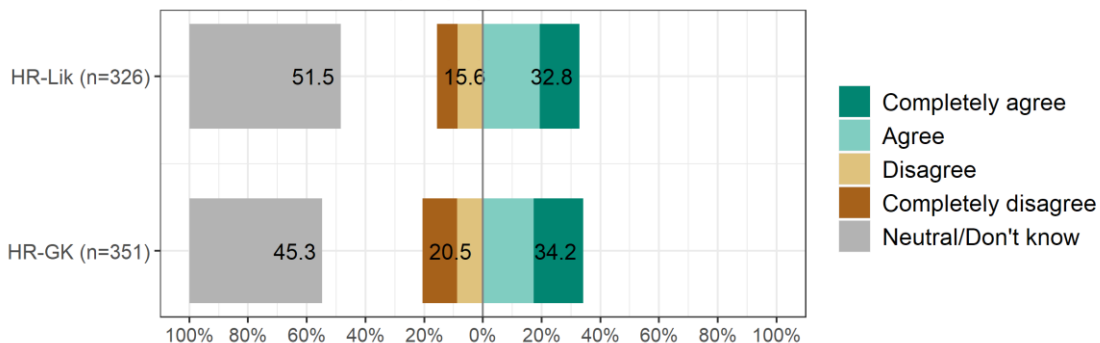
Grafikon 28. Ilegalno ubijanje risova je opravdano. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n= 77)

Na odgovore na pitanja od 17. do 22., te 31. iz rubrike Znanja i vjerovanja najtočnije su odgovarali ispitanici iz skupine lovaca sa 62%, izjednačeno su odgovarali uzgajivači domaćih životinja i opća javnost sa 38%. U skupini lovaca nešto su malo bolje odgovore imali u Gorskom Kotaru s 43% dok su u Lici imali 39% točnih odgovora.

U nizu izjavnih rečenica od 23. do 29. ispitanici su imali mogućnost izabrati koliko se s pojedinom rečenicom slažu tj. ne slažu. Rezultat je prikazan kao usporedba po regijama udjela izabrane razine slaganja za pojedinu rečenicu.

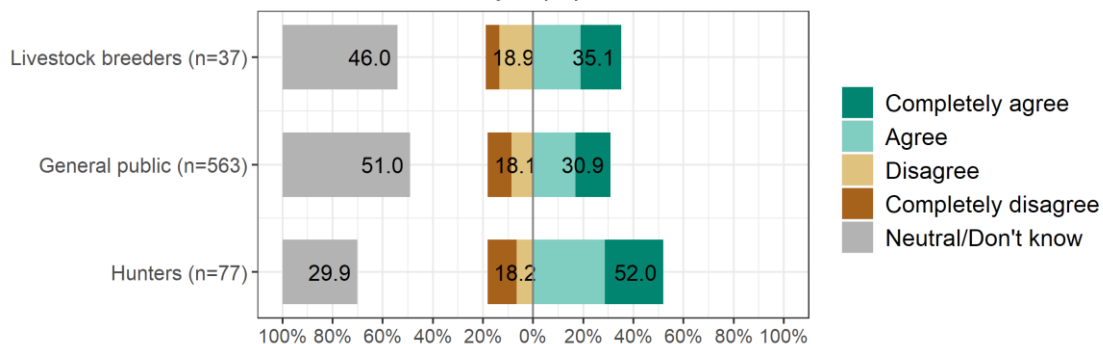
23.

Inbreeding is the main cause for the recent deterioration of the lynx population.

Grafikon 29. Parenje u srodstvu je glavni uzrok nedavnog pogoršanja stanja populacije risa. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

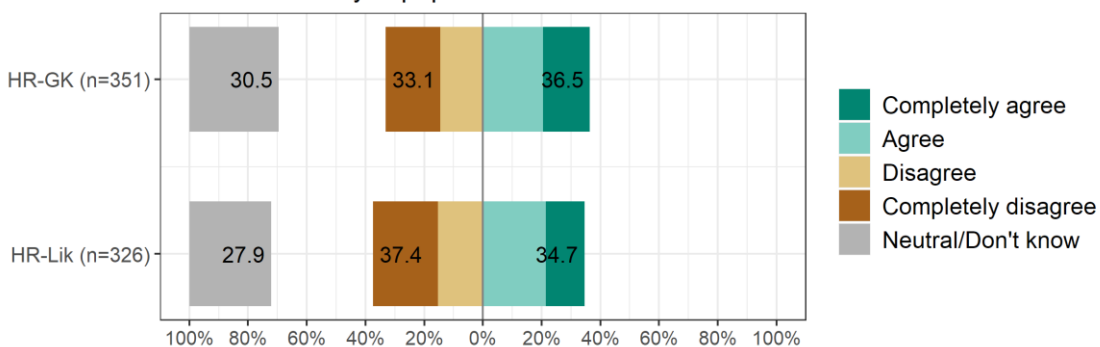
Inbreeding is the main cause for the recent deterioration of the lynx population.

Grafikon 30. Parenje u srodstvu je glavni uzrok nedavnog pogoršanja stanja populacije risa. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n= 77)

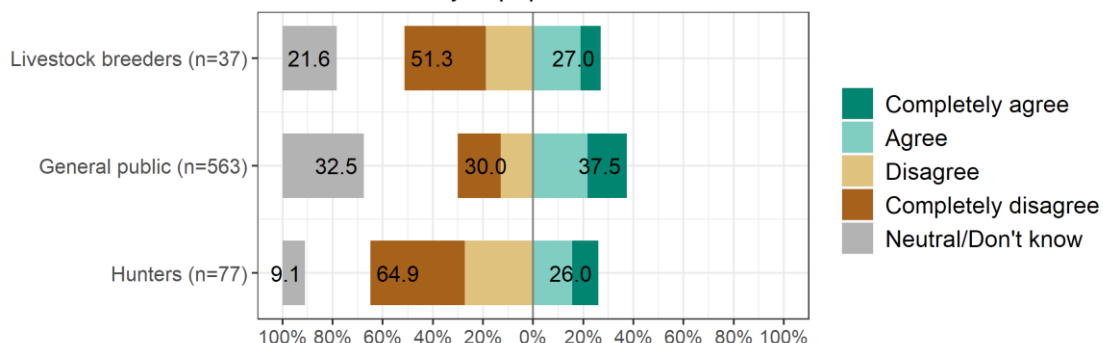
24.

Lack of food is the main cause for recent deterioration of lynx population.

Grafikon 31. Manjak hrane je glavni uzrok nedavnog pogoršanja stanja populacije risa. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

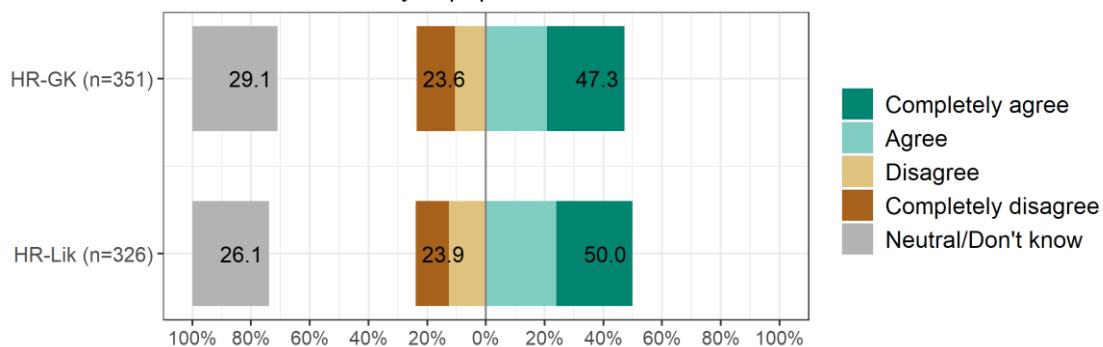
Lack of food is the main cause for recent deterioration of lynx population.

Grafikon 32. Manjak hrane je glavni uzrok nedavnog pogoršanja stanja populacije risa. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n= 77)

25.

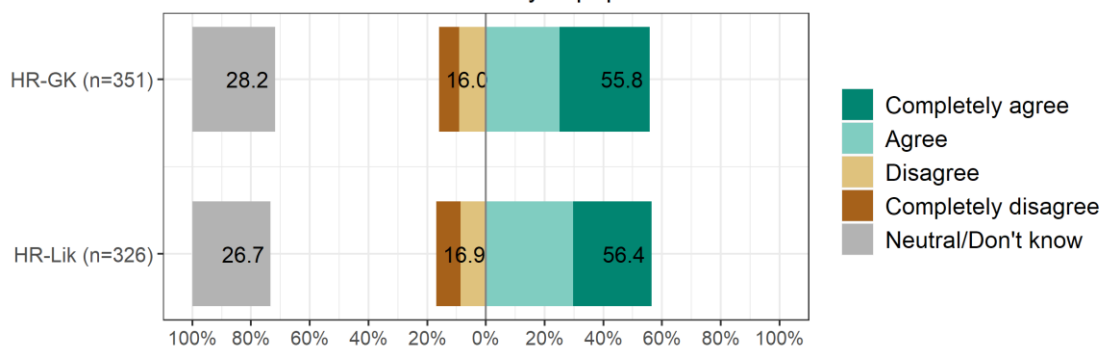
Overharvest is the main cause for the recent deterioration of the lynx population.

Grafikon 33. Prekomjerni lov je glavni uzrok nedavnog pogoršanja stanja populacije risa. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

26.

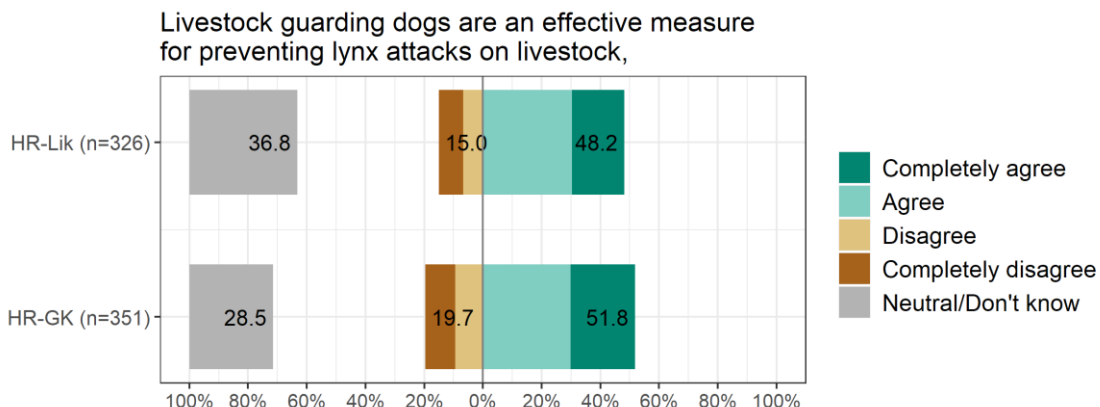
Illegal killing of the lynx is the main cause for the recent deterioration of the lynx population.

Grafikon 34. Nezakonito ubijanje je glavni uzrok nedavnog pogoršanja stanja populacije risa. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

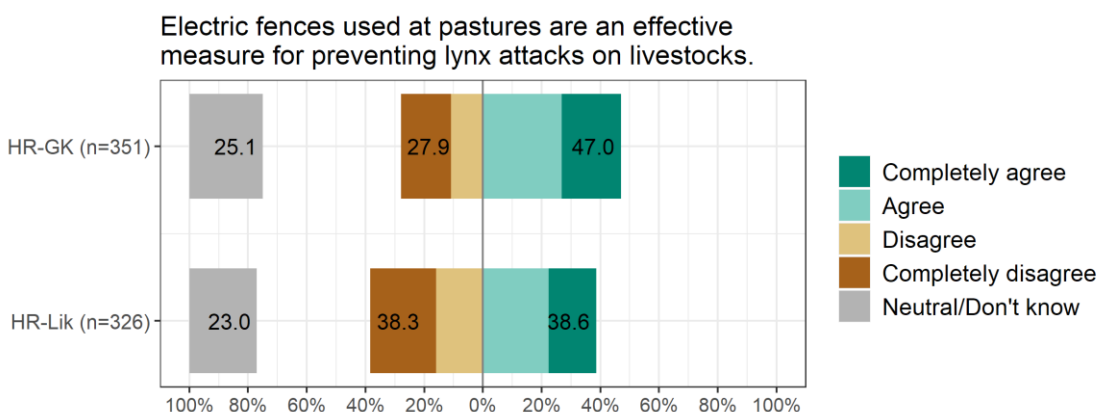
Nekoliko je razloga za smanjenje populacije risa tijekom godina. Korištenjem genetskih analiza otkrili smo da je trenutno smanjenje brojnosti posljedica parenja u rodstvu, odnosno mutacija koje proizlaze iz parenja unutar zatvorene skupine jedinki tijekom nekoliko generacija. Uključili smo i ta pitanja u upitnik s nekoliko tvrdnji o razlozima smanjenja broja risova (Grafikon 31 do 34). Rezultati pokazuju da ispitanici iz svih interesnih skupina i svih dijelova Hrvatske kao najveći razlog pada populacije risova vidi ilegalno ubijanje risova.

27.

Grafikon 35. Pastirski psi su učinkovita mjera za sprečavanje napada risova na stoku. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

28.

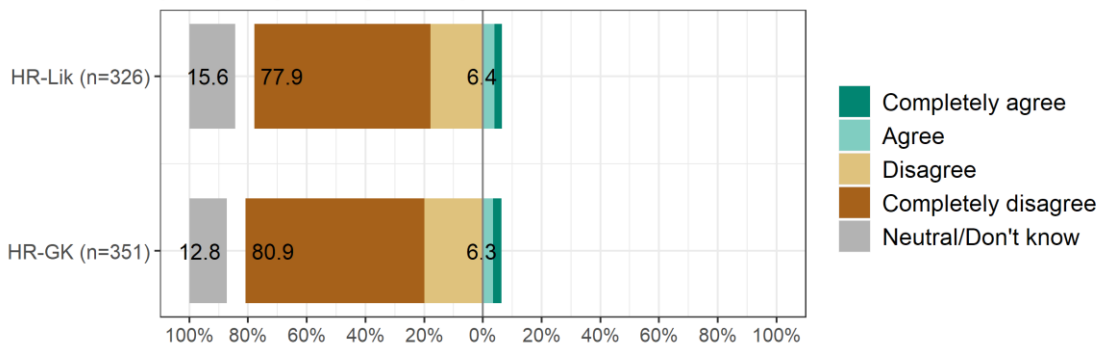

Grafikon 36. Električne ograde na pašnjacima su djelotvorna mjera za sprečavanje napada risa na stoku. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

Širenjem populacije risovi u potrazi za teritorijem dolaze na područja gdje ih nije bilo desetljećima ili stoljećima. Dokazano je da velike zvijeri mogu zauzeti i manje prikladna staništa kada ponovno nasele Europu proganjani od strane ljudi (Reinhardt i sur., 2019.), kao posljedica toga nastaju i sukobi. Edukacija o različitim načinima zaštite životinja na ispaši mogla bi značajno utjecati na smanjenje broj sukoba i poboljšanje odnosa prema velikim mesožderima. Ispitanici smatraju da su pastirski psi najučinkovitiji način zaštite životinje na ispaši (Grafikon 35), a zatim električna ograda (Grafikon 36).

29.

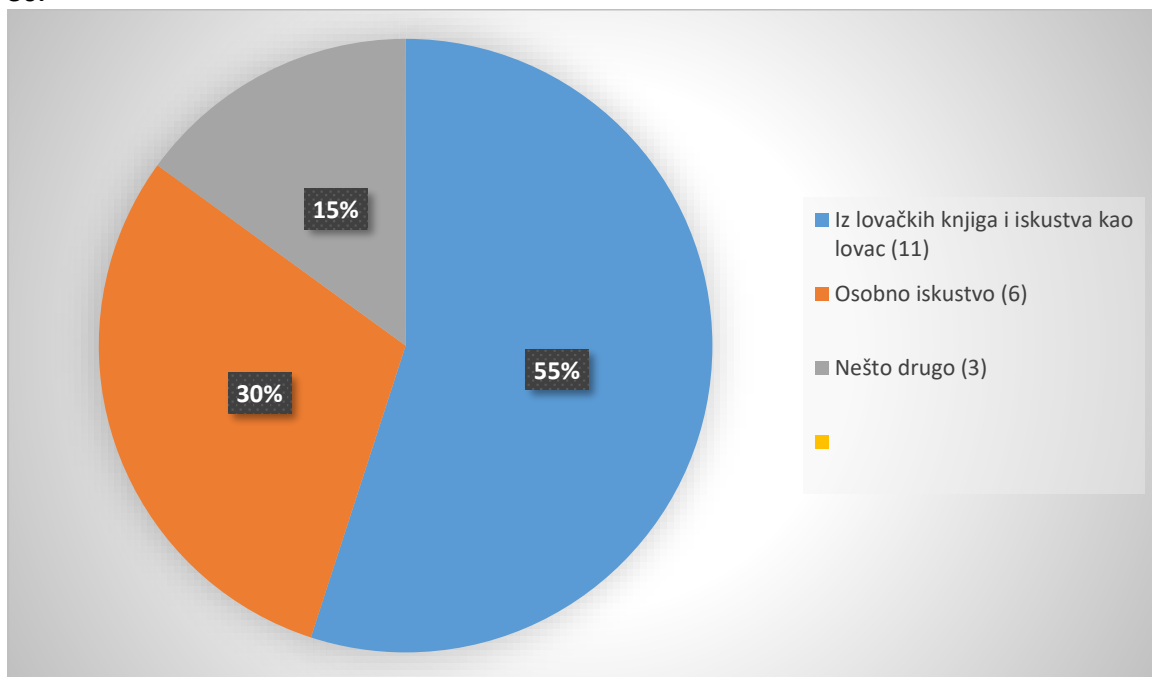
Removal of lynx is an effective measure for preventing damages in agriculture.

Grafikon 37. Uklanjanje risa je učinkovita mjera za sprečavanje šteta u poljoprivredi. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

Na pitanje o izvoru informacija o risu ispitanici su imali mogućnost upisati odakle dobivaju većinu informacija. Rezultat je prikazan kao niz odgovora.

30.

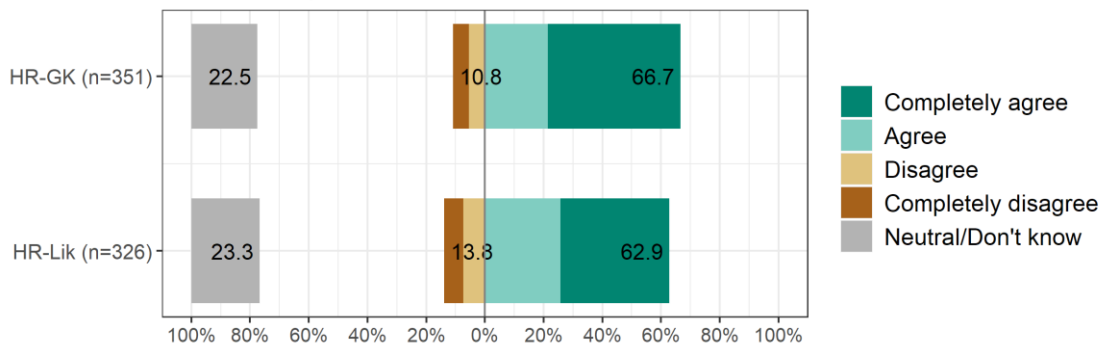

Grafikon 38. Odakle dobivate većinu informacija o risovima? 11 ispitanika je odgovorilo iz lovačkih knjiga i iskustva kao lovac, 6 iz osobnog iskustva i 3 nešto drugo, ostali nisu odgovorili na ovo dopunsko pitanje

U nizu izjavnih rečenica od 32. do 36. ispitanici su imali mogućnost izabrati koliko se s pojedinom rečenicom slažu tj. ne slažu. Rezultat je prikazan kao usporedba po regijama udjela izabrane razine slaganja za pojedinu rečenicu.

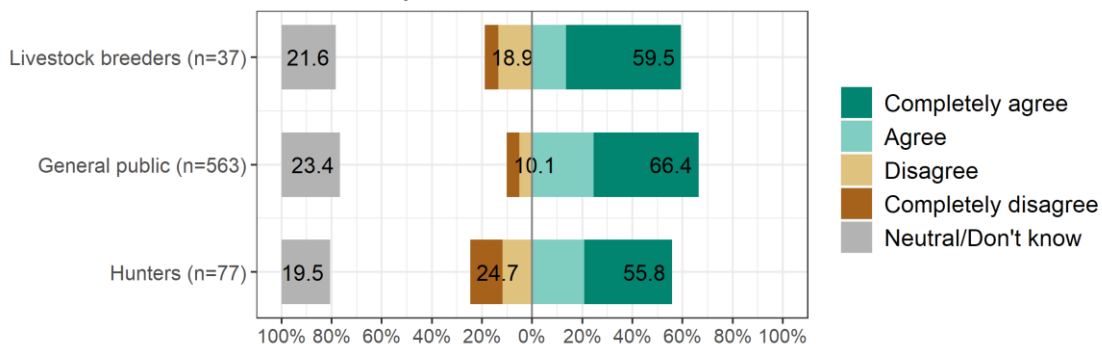
32.

The number of lynx should be increased in Slovenia/Italy/Croatia.

Grafikon 39. Broj risova u Hrvatskoj bi se trebao povećati. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

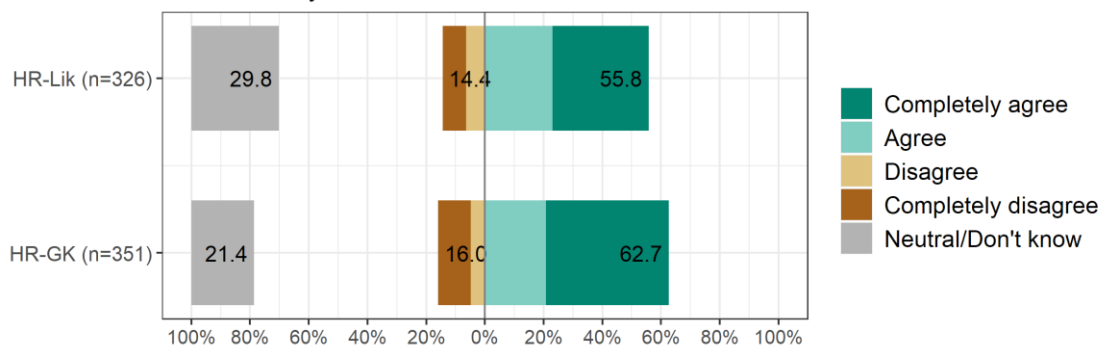
The number of lynx should be increased in Slovenia/Italy/Croatia.

Grafikon 40. Broj risova u Hrvatskoj bi se trebao povećati. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n= 77)

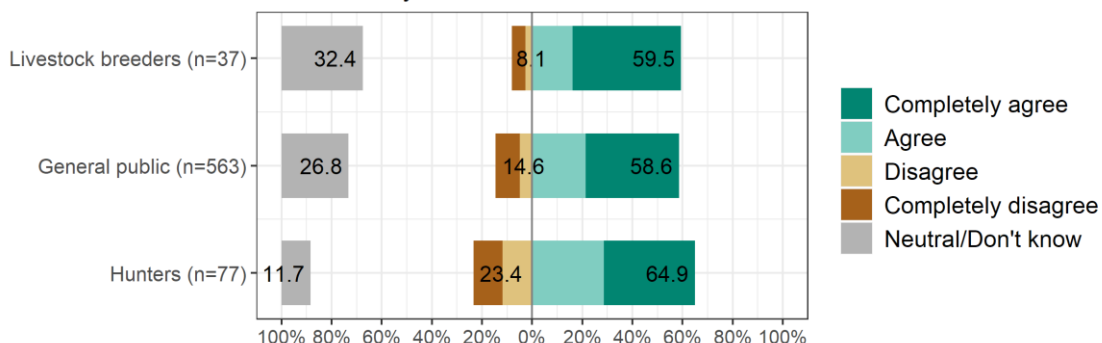
33.

Currently there are too few lynx in Slovenia/Italy/Croatia to be hunted.

Grafikon 41. Trenutno u Hrvatskoj ima premalo risova za lov. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

Currently there are too few lynx in Slovenia/Italy/Croatia to be hunted.

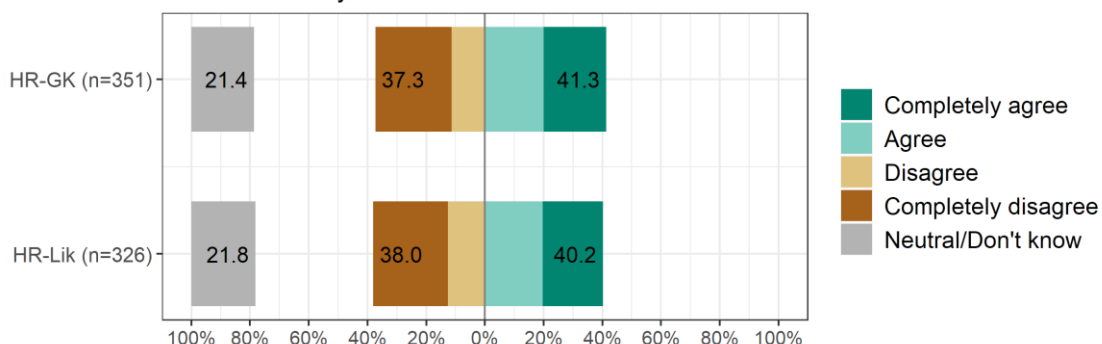

Grafikon 42. Trenutno u Hrvatskoj ima premalo risova za lov. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n= 77)

Podrška povećanju brojnosti risa (Grafikon 40) najizraženija je u široj javnosti sa 66% dok se s povećanjem slaže 59,5% uzgajivača i 55,8% ispitanih lovaca. Najmanja naklonosti povećanju broja risa i dalje je među lovcima, no treba napomenuti da su ispitani u manjem broju i da bi trebalo povećati uzorak u idućem ispitivanju.

34.

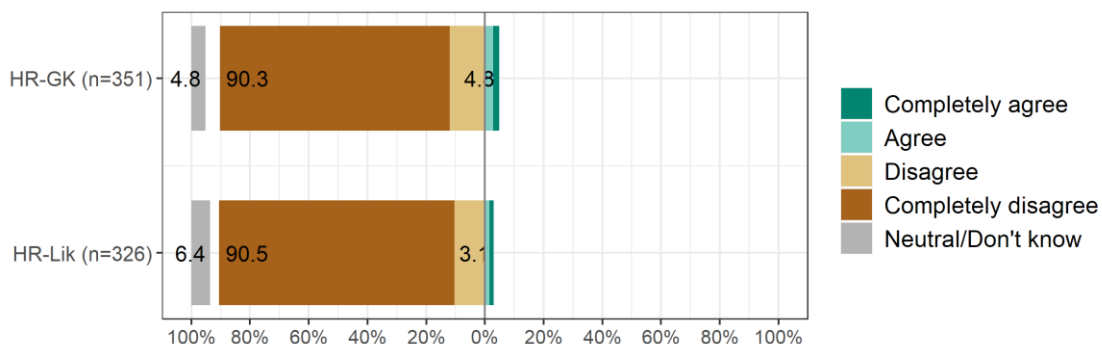
There should be regular quotas for hunting of lynx in Slovenia/Italy/Croatia.

Grafikon 43. Trebale bi postojati redovne kvote za izlov risova u Hrvatskoj. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

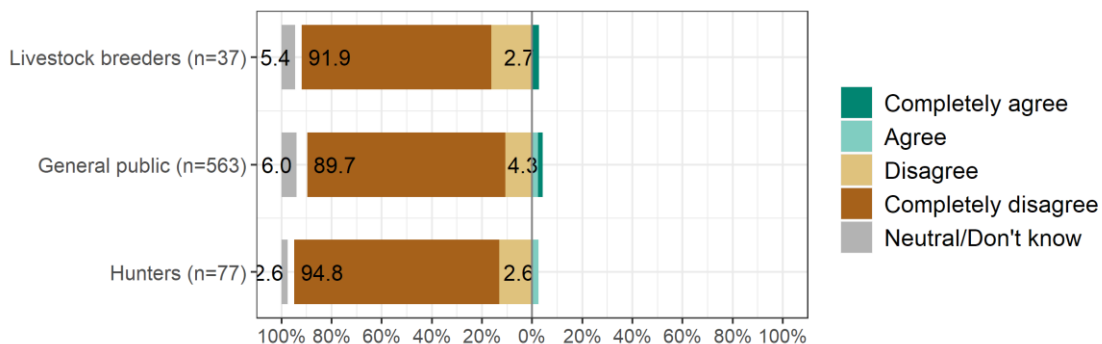
35.

Lynx do not belong to our country and should be exterminated.

Grafikon 44. Ris ne pripada našoj zemlji i treba ga istrijebiti. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

Lynx do not belong to our country and should be exterminated.

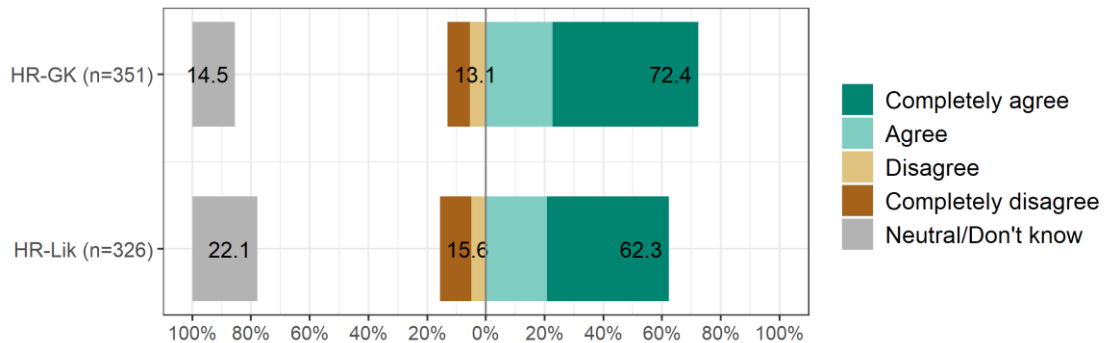

Grafikon 45. Ris ne pripada našoj zemlji i treba ga istrijebiti. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n= 77)

U Hrvatskoj ris ima status zaštićene vrste pa nema lovni sezona i kvota za odstrel. Tvrdnjama "Trenutno u Hrvatskoj ima premalo risova za lov." (Grafikon 42) i „Trebale bi postojati redovne kvote za izlov risova u Hrvatskoj” (Slika 43) provjerili smo mišljenje ispitanika o trenutnom stanju populacije. Najmanje se lovci slažu s izjavom da risa treba istrijebiti 94,8%, no preko 40% ispitanika u obje regije smatra da ima dovoljno risova za uvođenje redovnih kvota za odstrel (Grafikon 43).

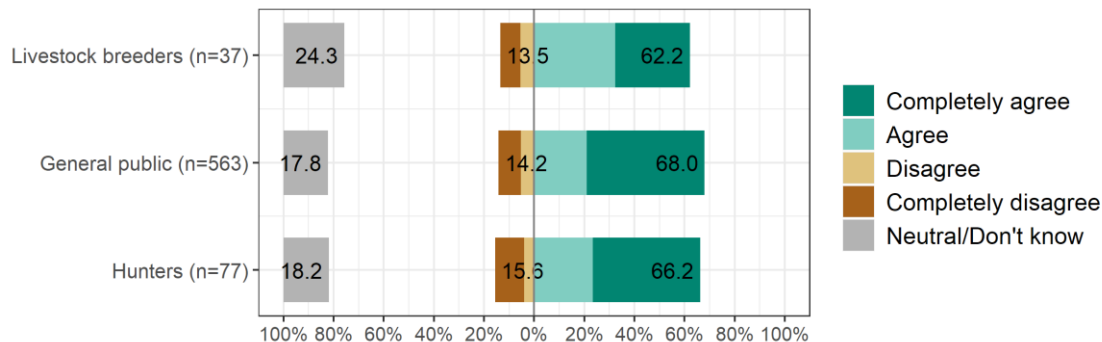
36.

I support bringing new lynx to
Slovenia/Italy/Croatia to save the population.

Grafikon 46. Podupirem uvoz novih risova u Hrvatsku kako bi se sačuvala populacija. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (HR- GK =Gorski Kotar, HR – Lik = Lika)

I support bringing new lynx to
Slovenia/Italy/Croatia to save the population.

Grafikon 47. Podupirem uvoz novih risova Hrvatsku kako bi se sačuvala populacija. Molimo vas da u svakom redu odaberete jedan odgovor koji najbolje opisuje vaše mišljenje Zeleno – u potpunosti se slažem, Smeđe – u potpunosti se ne slažem (Uzgajivači domaćih životinja n=37, Opća javnost n=563 i Lovci n= 77)

Svi ispitanici u postocima preko 60% podupiru uvoz novih risova u Hrvatsku kako bi se sačuvala postjeća populacija (Grafikon 47) nešto malo više su pozitivnog mišljenja ispitanici na području gorskog Kotara sa 72% (Grafikon 46).

Svi komentari upisani u anketu su navedeni abecednim redom. Osobni podaci upisani u upitnicima i kontakti nisu prikazani u ovom izvješčaju te su dostupni isključivo projektnom timu LIFE Lynx projekta.

Ako imate bilo kakvih dodatnih komentara u vezi s temom ili upitnikom, molimo vas da ih napišete ovdje:

Bezopasni su
Bojim ih se, opasni su
Lijepi su, sviđaju mi se

Potrebno ih je više / treba ih uvesti još
Potrebno ih je zaštititi
Potrebno je kontrolirati populaciju
Potrebno je zabraniti lov na risove
Sretno, nitko sretniji od lovaca ako ris bude brojna, stabilna divljač te ponovo u lg osnovi!
Treba dalje širiti informacije o risu (u medijima, školama...)
Važni su za ravnotežu ekosustava
Želim vam puno uspjeha u daljnjem radu...

Zaključci

Većina ispitanika (preko 80%) ima pozitivan stav prema risu te ga smatraju lijepim i zanimljivim, u ispitivanju iz 2019. godine bio je nešto veći postotak preko 90%. Sada postoji suzdržanost oko pitanja da li smatraju risa opasnim ili bezopasnim te su ispitanici tek malo skloniji reći da ris nije opasan (42 %). Korisnost risa nije upitna, 62,5% ispitanika ga smatra korisnim. U većini odgovora (91%) ispitanici se slažu da risa žele sačuvati u Hrvatskoj te ga vide kao simbol očuvane prirode (88%). U ispitivanju provedenom 2019. godine 90% ispitanika je željelo sačuvati risa i 87% ga je vidjelo kao simbol očuvane prirode, tu se vidi malen porast u pozitivnom stavu.

Ne postoji veliki strah od risa i ne smatraju da risovi često napadaju ljude, ne smatraju da će im ris prouzročiti financijsku štetu niti da uzrokuju štetu na domaćim životinjama. Što se tiče utjecaja risa na srne i na smanjenje vjerojatnosti lovcima da love parnoprstaše, slažu se da ris ima utjecaj na populaciju srne no čini se da ga ne doživljavaju kao presudan faktor u smanjenju vjerojatnosti lovaca da love papkare. Ovi stavovi se nisu promijenili od anketiranja 2019. godine.

Većina je svjesna ugroženosti risa te izrazito ne opravdava ilegalno ubijanje risa, kao i u 2019-oj godini.

Generalno znanje o risovima je dobro no ima prostora za napredak dok kod pitanja o upravljanju odgovor „ne znam“ je značajno učestaliji i postoci su jednoličnije raspoređeni u rasponu od potpunog slaganja do potpunog ne slaganja što ukazuje na nešto veći nedostatak informiranosti i razumijevanja tog segmenta. Također, ovdje se izdvajaju pitanja gdje većina zna da je ris strogo zaštićena vrsta te uklanjanje risa kao mjeru za sprečavanje štete u poljoprivredi ne smatraju učinkovitom. Na ovo me bi trebalo poraditi u nastavku projekta kako bi u idućem krugu anketiranja mogli vidjeti napredak u stavu i poznavanju risova.

Kako su u jednom udjelu ispitanici lovci (11%), ne iznenađuje da u navedenim izvorima informacija prevladava lovačka literatura i komunikacija među/s lovcima na temu risa. U Hrvatskoj su lovci također bili najbolje informirani o projektu s 56%, dok su uzgajivači 19% i opća javnost s 13%.

Većina ispitanika smatra da bi se broj risova u Hrvatskoj trebao povećati te da ih je trenutno premalo za izlov (65%). U usporedbi s prijašnjim istraživanjima promijenilo se mišljenje po pitanju uvoza novih risova kako bi se sačuvala Hrvatska populacije prije su bili suzdržani, a sada to podržava 67% ispitanika.

Velik broj ispitanika je čuo za LIFE Lynx projekt od kojih su 73% lovci koji znaju da se radi o repopulaciji risa u Hrvatskoj i Sloveniji.

Većina napisanih komentara izrazito podržava projekt i stav prema risu ili njegovom upravljanju u Hrvatskoj je pozitivan, što je bilo i u 2019-oj godini.

Značajnija razlika u odgovorima između područja Like i Gorskog kotara nije uočena.

Partneri LIFE Lynx projekta:

Univerza v Ljubljani

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Su-financijeri LIFE Lynx projekta:

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT AND SPATIAL PLANNING

euRONATUR

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

FOND ZA ZAŠTITU OKOLIŠA
I ENERGETSKU UČINKOVITOST

MINISTRY
OF ENVIRONMENT
OF THE SLOVAK REPUBLIC

Provedba ove aktivnosti financirana je kroz Program LIFE Europske unije.
Ovaj projekt sufinancira Ured za udruge Republike Hrvatske.
Stajališta izražena u ovoj brošuri isključiva su odgovornost Udruge Biom.